

DISQUISITIO VII.

De sacramento Ordinis.

PROOEMIUM.

Ordo habitudinem quamdam inter plura significat respectu ad unum prius, teste Vasquezio (1). Ideo et ordo significat statum quemvis in quo aliqua ejusmodi habitudo elucet: sic dicitur ordo senatorius, equestris, religiosus, clericalis, etc.

Unde stricte et veluti antonomastice acceptus Ordo significat statum, seu gradum quemdam clericorum, ad certa ministeria Ecclesiastica consecratum: sic ordines a Tridentino (2) et a S. Cypriano (3) et aliis Patribus *gradus* appellantur: «Merebatur talis (Aurelius) clericae ordinationis ultiores gradus et incrementa majora.»

Sumitur etiam Ordo pro actione illa, qua clerici consecrantur; sed claritatis causa proprie Ordinatio dici solet. Apud Graecos autem Ordinatio vocatur *χειροτονία* vel *χειροθεσία*, id est, manus extensio, seu impositio: sic in Act. Apost. (4): *χειροτονήσαντες; δι' αὐτοῦ χειροθετήσαντες.*

DIVISIO GENERALIS.

- CAPUT I. De gradibus Ordinis hierarchici in Ecclesia.
 » II. De sacrae Ordinationis natura.
 » III. De ministro et subjecto sacramenti Ordinis.

CAPUT I.

De gradibus Ordinis hierarchici in Ecclesia.

Quandam inveniri in Ecclesia Hierarchiam, seu sacrum Principatum, a laicis, id est, christiana plebe, distinctam, et quidem *jure divino*; demonstratum in alio tractatu (5) supponimus. Unde ea tantum exponenda aggredimur, quae ad eam Hierarchiam intelligendam pertinent.

(1) P. I, disp. 67, c. 1.—(2) Sess. XXIII, cap. 4.—(3) Ep. 33 ad *Cler. de Aurel.*
 —(4) XIV, 22.—(5) Vol. I De Fundament. Disq. III, De Ecclesia Christi Thes. VI-VIII, n. 32.

ARTICULUS I.

De pluralitate sacrorum Ordinum.

THESIS I.

Plures existunt in Ecclesia Ordines clericorum ad sacrum ministerium, et quidem ab initio; septem autem jure numerantur.

1. Prima pars est fidei catholicae, scilicet, plures dari Ordines; quod autem ab initio extiterint, ipsis patebit argumentis: tertia pars doctrinam exhibet catholicam.

2. I^a pars prob. 1.º Tridentinum ait (1): «Si quis dixerit, praeter sacerdotium non esse in Ecclesia catholica alios Ordines et majores et minores, per quos velut per gradus in sacerdotium tendatur; anath. sit.»

2.º In SS. Litteris passim sermo est de Episcopis, Presbyteris et Diaconibus; ut patet, tum apud Paulum (2), tum in Act. Ap. (3). Verum plures alios Ordines inuisse Paulum, docet Ambrosius (4), vel antiquior Pater, exponens illa: *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas... in opus ministerii.* «Apostoli Episcopi sunt... Evangelistae Diaconi, sicut fuit Philippus; quamvis non sint Sacerdotes, evangelizare tamen possunt... Pastores possunt esse Lectores... Magistri vero Exorcistae... In Episcopo omnes Ordines sunt, quia primus Sacerdos est, hoc est, princeps Sacerdos est, et propheta et evangelista, ad cetera adimplenda officia in ministerio Ecclesiae.»

3. 3.º S. Ignatius, in episcopatu Antiochiae tertius Petri successor, agebat (5): «Cuncti reverentur Diaconos, ut mandatum Jesu Christi: et Episcopum, ut eum qui est figura Patris: Presbyteros autem, ut consensum Dei, et ut conjunctionem Apostolorum.» Tertullianus haeticorum arguens ordinationes, plures fuisse tunc Ordines supponit (6): «Ordinationes eorum temerariae, leves, inconstantes... Nusquam facilius proficitur, quam in castris rebellium, ubi ipsum esse illic, promereri est. Itaque alius hodie Episcopus, cras alius: hodie Diaconus, qui cras Lector:

(1) Sess. XXIII, can. 2.—(2) I Tim. III.—(3) XIV, 22.—(4) In ep. ad Eph. c. IV, 11, 12.—(5) Ep. ad *Trallianos*.—(6) De *Pracscrip.* C. 41.

»hodie Presbyter, qui cras laicus. Nam et laicis sacerdotalia munera injungunt.» Innocentius I ad Episcopum scribebat (epist. 38); servanda esse tempora a majoribus constituta, ad conferendos Ordines: «Nec cito quilibet Lector, cito Acolythus, cito Diaconus, cito Sacerdos fiat.» Denique in apertis ne immoremur, testimonium ex Constitut. Apost. (1) adjicimus, quas antiquissimas esse nemo dubitat: «Jubemus, ut Presbyter et Diaconus ab uno Episcopo ordinetur, et reliqui clerici: utque nec Presbyter, nec Diaconus clericos ex laicis ordinet.» Concil. Antioch. (a. 341) statuit: «Qui dicuntur Chorepiscopi... suum modum sciant. Constituant autem Lectores, Hypodiaconos et Exorcistas, et eorum promotionem sufficere existiment; nec Presbyterum, nec Diaconum ordinare audeant.»

4. II.^a pars prob. 1.º Tridentinum (2) docet: «Consentaneum fuit... ut in Ecclesiae ordinatissima dispositione plures et diversissimi ministrorum Ordines, qui Sacerdoti ex officio deservirent. Nam non solum de Sacerdotibus, sed et de Diaconis sacrae Litterae apertam mentionem faciunt... Et ab ipso Ecclesiae initio sequentium Ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria ministeria, Subdiaconi, scilicet, Acolythi, Exorcistae, Lectoris et Ostiarii, in usu fuisse cognoscuntur; quamvis non pari gradu.»

5. 2.º Amalarius (sec. IX), *L. de Ecclesiasticis Officiis* (3), enumeravit septem Ordines. Item Gregor. M. (sec. VI) in libro *Sacramentorum*. Et S. Hieronymus (sec. V) ait (4): «Non solum Episcopi, Presbyteri et Diaconi debent magnopere providere ut cunctum populum, cui praesident, conversatione et sermone praecedant; verum et inferior gradus Exorcistae, Lectoris, Aeditui, et omnes omnino qui domui Dei serviunt.» Et alibi ad S. Augustinum scribens (5) de Asterio Hypodiacono loquitur. Conc. Carthag. IV (sec. IV), cui interfuit S. Augustinus, non solum septem dictos enumeravit Ordines, sed etiam descripsit ritum, quo singulae erant Ordinationes perficiendae; non quidem uti novam statueret disciplinam, sed «Quae ad Ordines Ecclesiasticos Canonici sunt necessaria disciplina.» Cornelius PP. (a. 254) scripsit (6): «Istum lepidum Evangelii patronum Novatianum omnino praeteriit, scilicet, unum solum Episcopum oportere esse in hac Ecclesia Catholica (Romae); in qua tamen non ignorabat, (quomodo enim poterat?) Presbyteros esse quadraginta sex, Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythus quadraginta duos, Exorcistas et Lectores, una cum Ostiariis, quin-

(1) L. 4. c. 20.—(2) Sess. XXIII, c. 2.—(3) L. 2, c. 7 ad c. 13.—(4) In ap. ad. Tit. II, 15.—(5) Ep. 102 et 103.—(6) Ep. ad Fabium.

»quadraginta duos.» Deinde, quod valde notandum, adjicit: «Sed tamen nemo ex tanta Ministrorum multitudine, tamque in Ecclesia necessaria... istum Novatianum ab ea desperata mentis cecitate et contumacia avertere, et ad Ecclesiam denuo revocare potuit.» Notare oportet, casu Cornelium, et aliud omnino agens, tradidisse nobis praeclarum hoc de numero Ordinum testimonium; unde nullus mirabitur, si ceteri Patres a gradibus ecclesiasticis enumerandis abstinerunt. In S. Cypriani epistolis omnes numerantur Ordines, non quidem uno tractu, quia ad rem non pertinebat, sed sparsim, prout ferebat occasio. In Epist. 3 ad «Presbyteros et Diaconos Romae consistentes,» agit de quodam «Crementio Hypodiacono.» In alia epist. 24 ait: «Cyprianus Presbyteris et Diaconibus fratribus salutem... Fecisse me sciatis Lectorem Saturnum, et Hypodiaconum Optatum.» Item in alia epist. 28 loquitur de Acolythro, cui nomen erat Tavorinus. Denique ad Cyprianum litteras fecerunt plures fidei confessores ac martyres carcere detenti, et in calce epistolae, scripserunt: «Praesente de clero et Exorcista et Lectore, Lucianus scripsit.» Anastasius Bibliothec. (1) refert, statuisse Cajum PP. (a. 283); ne quis constitueretur Episcopus, qui non ante fuisset «Ostiarus, Lector, Exorcista, Sequens (Acolythus), Subdiaconus, Diaconus, Presbyter.»

6. Ex graecis, praeter laudatos in I.^a parte Patres, afferri potest Conc. Laodiceni (sec. IV), can. 24: «Quod non oporteat sacro ministerio deditos, a Presbyteris usque ad Diaconos et reliquum ecclesiasticum Ordinem, id est, usque ad Subdiaconos, Lectores, Cantores, Exorcistas, et Ostiarios... ingredi tabernas.» Certum tamen est, non eundem distingui Ordinum numerum in Orientali ac in Latina Ecclesia; imo neque eosdem viguisse, neque vigere Ordines minores inter ipsas Orientales Ecclesias. Verum asserit Arendius, in his valde eruditus, Ordines Ostiarii, Exorcistae et Acolythi connecti apud Orientales cum Ordine Lectoris, ac proinde conferri simul in unica Ordinatione. Verum comprehendi saltem sub Ordinatione superioris Ordinis, non est in dubium revocandum.

7. Obj. 1.º Priorum secularium Patres loquuntur passim de Episcopis, Presbyteris et Diaconis; de inferioribus autem gradibus tacent, ut Dionysius Areop., S. Ignatius, etc. Ergo tunc non existebant septem Ordines.

Resp. Dist. Non loquebantur Patres de inferioribus gradibus, quia non erat urgens ratio de iis agendi; conc. Quia non existebant; ne-

(1) De vitis Rom. Pontif. tom. 2, pag. 249. Romae: 1723, edit Blanchini.

go. De tribus prioribus frequens erat loquendi causa, quia regimini Ecclesiae praepositi erant: unde unitatem commendando et obedientiam, de iis in promptu sermo erat. Non par erat ratio de inferioribus Ordinibus, qui humiliores tenent locum in sacra Hierarchia. Cornelius PP. quidem insigne tradidit testimonium de omnibus; verum qua occasione? Ut Fabiano Antiocheno ostenderet, Donatiano antipapae nullos e clero romano ei suffragium tulisse, ex tanto Presbyterorum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acolythorum, etc. numero. Unde nisi urgens illa schismatis impugnandi causa impulsisset, non possemus praeclaro illo Cornelii testimonio uti. Ex his intelligi potest, cur Dionysius non egerit singillatim de septem Ordinibus, sed solum de illis qui donabantur jurisdictione: tamen eorum in genere meminit (De Eccl. Hierar. c. 3. L. 2.) cum dixit: «Ministri hi (Ostiarum) quidem ad januas templi consistunt; ceteri autem aliud quid proprii muneris exequuntur.»

8. Obj. 2. Inter clericorum Ordines ab antiquis Patribus adnumerantur aliquando Psalmistae seu Cantores, et Fossarii seu Laborantes, alique Ordines: ergo plusquam septem Ordines fuerunt in Ecclesia. Ant. prob. S. Epiphanius (1), laudatis primum Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis et Lectoribus, ait: «Post illos omnes Ordines, deinceps Laborantes, qui mortuorum corpora curant. Tum Ostiarii, ac reliqui disciplinae causa Ordines instituti.» Insuper de Psalmistis, seu Cantoribus, agunt Ambrosius (2), Isidorus (3), Synod. Laod. can. 23, Syn. Carthag. 4, quae et formam eos ordinandi praescribit; etc. etc.

Resp. Duplex huic difficultati redditur a diversis AA. solutio. 1.^a est; quod non sint nomina diversorum Ordinum, sed Officiorum.

2.^a Alii concedunt, existisse aliquando plures Ordines quam septem, in Ecclesia saltem Orientali. Ad cuius rei intelligentiam notare oportet, officia plura, quae ad Dei cultum ordinantur, duplici modo exerceri posse: primo, a ministro per consecrationem aliquam disposito; secundo, a ministro simpliciter ad ea deputato, seu acceptato. Exemplum est in officio Acolythi, quod vel ab Ordinatis, seu ad illud consecratis, perficitur, vel etiam, passim, a quolibet laico: idem evenit in SS. Epistolarum lectione, ad quam Subdiaconi ordinantur, cum saepe etiam aliis permittatur.

Jam vero, sicut cantandi Evangelii munus deputatum est Diaconis, Epistolarum vero Subdiaconis, ad splendorem divini cultus: ita potuit officium Cantoris et Psalmistae alicui annecti Ordini, seu

(1) *Expositio fidei*, post haeres. 80, n. 21. — (2) *De Offic. l. 1, c. 44.* — (3) *L. 2, de Eccl. Offic. c. 12.*

consecrationi speciali. Idem dici potest de officio curandi christianorum defunctorum corpora, seu Laborantis; quatenus illorum honor ad Deum refertur, quia templa fuerunt Spiritus Sancti et Christi D. membra, juxta Apostolum (1). Haec tamen ex thesi sequenti elucidabuntur.

THESIS II.

Ecclesiastica Hierarchia jure divino existit; quod autem Ordines certo numero distincte praefigantur, non est divinitus praescriptum.

9. Nota I. Non agitur nunc de distinctione Ordinis hierarchici a laicis, de qua re non est a nobis agendum; sed de Hierarchia secundum se, quatenus exhibet aliquam graduum et officiorum distinctionem et subordinationem.

II. Ordines hierarchici alii dicuntur *sacri*, seu *maiores*, alii autem *minores*: non quidem quasi isti sancti non existant, seu *sacri*; sed quia illi materiam sacram attingant, ut sacrificium, Eucharistiam et vasa sacra, uti explicat D. Thomas (2), non autem minores: vel quia priores adnexum habent castitatis votum, minime vero posteriores, ut censent alii.

10. 1.^a pars, quae est de fide catholica, prob. 1.º Tridentinum definit (3): «Si quis dixerit, in Ecclesia catholica non esse Hierarchiam divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris et Ministris; anathema sit.» Quod autem hujusce Hierarchiae gradus invicem sint subordinati, docet Concilium (ibid. can. 2): «Si quis dixerit, praeter Sacerdotium non esse in Ecclesia catholica alios Ordines, et majores et minores, per quos, velut per gradus quosdam, in Sacerdotium tendatur; anath. sit.» Quam subordinationem clarius exponit (ibid.) in Cap. 2.

11. 2.º S. Clemens ait (4): «Praedicantes igitur (Apostoli) per regiones et urbes, primitias earum, spiritu cum probassent, in Episcopos et Diaconos eorum, qui credituri erant, constituerunt... Et quid mirum, si quibus in Christo commissum est a Deo hoc munus, praedictos constituerint...? Et Apostoli nostri cognoverunt per Dominum nostrum Jesum Christum, quod futura esset contentio de nomine Episcopatus: ob eam ergo causam, accepta perfecta praecognitione, constituerunt supradictos, et deinceps futurae successionis regulas tradiderunt.» S. Ignatius M. (5):

(1) I Cor. VI, 15, 19. — (2) 4, dist. 24, Q. 2, a. 1, q. 3. — (3) Sess. XXIII, can. 6. — (4) Ep. 1, ad Cor. n. 42. — (5) Ep. ad Trallan. n. 3.

«Cuncti reverentur Diaconos, ut mandatum Jesu Christi; et Episcopum, ut eum qui est figura Patris, Presbyteros autem ut concessum Dei, et ut conjunctionem Apostolorum. Sine his Ecclesia non vocatur.» *Origenes* (1): «Si Jesu Filius Dei subjicitur Joseph et Mariae, ego non subjiciar Episcopo, qui mihi a Deo ordinatus est pater? non subjiciar Presbytero, qui mihi Domini dignatione praepositus est?»

12. II.^a pars, quae probabilior saltem dicenda est, prob. 1.º Argumentum negativum praebet Tridentinum: dum enim docet Hierarchiam fuisse divinitus institutam, atque ad eam *ministros* quoque spectare; tamen, quoad numerum et distinctionem horum ministrorum, noluit id asserere: sed factum solummodo notavit, quod eorum nomina et officia ab ipso Ecclesiae initio in usu fuisse cognoscuntur. Atqui in Ecclesia graeca alia semper fuerunt nomina, alia ministeria, et alius graduum numerus; ergo videtur Trident. indicare, numerum et distinctionem ministrorum solum oriri ex institutione Ecclesiastica.

13. 2.º Orientalis Ecclesia ab Apostolis fuit fundata, et multis floruit sapientissimis ac SS. Patribus, et generalibus Conciliis, et per plura secula communionem habuit cum universa Ecclesia Catholica, imo praesens ex parte communionem retinet. Atqui haec conciliari nequeunt cum eo, quod septem Ordinum numerus et distinctio e jure divino procedant: ergo.

14. 3.º Urbanus II. in Concil. Beneventano (2), dixit: «Ordines sacros dicimus Diaconatum et Presbyteratum. Hos siquidem solos primitiva legitur Ecclesia habuisse: super his solis praeceptum Apostolicum habemus.» Item Joannes PP. VIII. in epist. data ad Imper. Basilium (a. 879), ait: «Volumus ut talis (Episcopus) promoveatur per singulos gradus ecclesiasticos »prolatos; ut sit primum Lector, deinde Acolythus (pro Subdiacono ponitur), postea Diaconus, tum Presbyter, post haec Episcopus.» Patet, Joannem non censuisse omnes gradus in Latina Ecclesia distinctos esse necessarios. Amalarius (3) docet, duos tantum Ordines, Presbyteratus et Diaconatus esse necessarios: «Ceteri Ordines his adjecti sunt. Crescente Ecclesia, crevit Officium Ecclesiasticum; ut multitudini Ecclesiae subveniri posset, adjiciuntur inferiores in adjutorio praepositorum.» D. Thomas (4) idem sentiebat: «In primitiva Ecclesia propter paucitatem ministrorum, omnia inferiora ministeria Diaconis committebantur... Nihilominus erant omnes praedictae potestates, sed implicite, in una Dia-

(1) Hom. 20 in Luc. — (2) *Ivo Carnot.* Decret. pars. 5, c. 72. — (3) *De eccles. Offic.* l. 2, c. 6. — (4) In 4, dist. 24, Q. 1, a. 1.

coni potestate; sed postea ampliatius est cultus divinus, et Ecclesia, quod implicite habebat in uno, explicite tradidit in diversis.»

15. Obj. Non potest Ecclesia immutare ea quae de jure divino sunt. Sed Hierarchia ecclesiastica immutari potest ab Ecclesia: ergo non fuit ordinatione divina instituta. *Major* patet ex se: *minor* prob. Ille potest Hierarchiam immutare, qui ejusdem mutare potest constitutiva. Sed Hierarchia ecclesiastica constituitur variis Ordinibus, tum majoribus, tum minoribus: Ecclesia autem potest ejusmodi Ordines multiplicare, vel suppressere: ergo Hierarchia ecclesiastica immutari... *Minor* potest probari ex I.^a parte theses, quoad primum: ex II.^a autem, quoad secundum.

Resp. Dist. *primum minorem*: Hierarchia immutari potest ab Ecclesia, in eo quod implicite ac virtualiter continet: nego, in his, quae explicite et actualiter habet, mutari potest; subd. Quoad aliqua potest immutari; concedo. Quoad omnia; nego. Etenim sine actuali saltem Sacerdotio, et quidem pleno, nempe Episcopatu, non potest ullatenus subsistere Ecclesia, uti aperte declarat Tridentinum (1): jam vero in Sacerdotio habentur, implicite et virtualiter, omnes inferiorum Ordinum formae; ideoque, neque isti possunt solide ac integre ab Ecclesia deleri.

Deinde distingo *alterum min.* Hierarchia constituitur saltem implicite ac virtualiter aliis inferioribus Ordinibus; conc. Explicite et actualiter; subd. Secundum ejusdem essentialem perfectionem; nego. Secundum externam hujusce perfectionis evolutionem; conc. min., et etiam consequentiam juxta sensum distinctionis.

Quis namque putabit, imperfectam intime et essentialiter fuisse Hierarchiam ante Diaconorum institutionem (2), dum omnibus euntiabant Apostoli Evangelium, omnesque: *Ex omni natione quae sub caelo est* (3), ad Ecclesiam Christi vocabant, eo quod: *Nec aliud nomen est sub caelo datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri?* (4).

(1) Sess. XXIII, cap. 1. — (2) A ct. VI. — (3) *Ibid.* II, 5. — (4) *Ibid.* IV, 12.

ARTICULUS II.

De gradu episcopali.

THESIS III.

Episcopalis gradus est Presbyteris superior, et quidem jure divino.

16. 1.^a pars. quae est certae et catholicae fidei, adversus antiquos aërianos, et novatores protestantes, scil. *presbyterianos*, probatur:

1.º Tridentinum (1) definiit: «Si quis dixerit Episcopos non esse Presbyteris superiores..., vel eam, quam habent (potestatem), illis esse cum Presbyteris communem; anath. sit.»

2.º Episcopi, praeter potestatem sacerdotalem, offerendi, scilicet, sacrificium et peccata remittendi, habent, uti propriam, facultatem ordinandi, seu consecrandi Sacerdotes, ceterosque ministros: ergo, *Ant. prob.*, quod quidem est fide certum et a Trident. (ibid.) definitum. Hieronymus (2) ait: «Quid facit, excepta ordinatione, Episcopus quod Presbyter non faciat?» S. Chrysostomus (3) dicit: «Inter Episcopos et Presbyteros ferme nihil interesse;» nempe, quia eandem habent potestatem consecrandi Eucharistiam: addit autem: «Sola quippe ordinatione superiores sunt, atque hoc tantum plus quam Presbyteri habere videntur.» S. Epiphanius vocat (4) Aërii errorem «Dogma supra hominum captum furiosum et immane.» Deinde addit: «Totum illud stoliditatis esse plenissimum, prudens quisque facile perspicit, velut cum Episcopum ac Presbyterum adaequare conatur. Hoc enim constare qui potest? Siquidem Episcoporum ordo ad gignendos patres pertinet... Alter, cum patres non possit, filios Ecclesiae regenerationis lotionem producit, non tamen patres aut magistros.» Item S. Athanasius (5) ostendebat, quemdam Ischiram falso se dixisse presbyterum, cum non ab aliquo Episcopo, sed a quodam Collutho fuisset ordinatus, qui simplex Presbyter obierat.

17. 3.º Non solum ex potestate ordinandi, sed etiam gubernandi,

(1) Sess. XXIII, can. 7, et cap. 4.—(2) Ep. ad Evang. 146, (a. 85).—(3) Hom. 11, in ep. 1 Tim.—(4) *Hæres.* 75.—(5) *Apolog. contra Arianos*, n. 12.

ostenditur supereminentia Episcoporum. S. Ignatius M. fere in singulis suis litteris illam edocet. Unum laudabimus testimonium (1): «Hortor ut in concordia omnia peragere studeatis, Episcopo praesidente, loco Dei, et Presbyteris, loco senatus Apostolici, et Diaconis mihi suavissimis, concreditum habentibus ministerium Jesu Christi.» (2) dixit: «Plus a me (Presbytero) exigitur quam a Diacono; plus a Diacono, quam a laico: qui vero totius Ecclesiae arcem obtinet (Episcopus), pro omni Ecclesia rationem reddet.» S. Cyprianus (3) etiam: «Dominus nos ter, cujus praecepta et monita observare debemus, Episcopi honorem et Ecclesiae suae rationem disponens... dicit Petro: *Tu es Petrus, et super istam petram aedificabo Ecclesiam meam*... Inde per temporum et successionum vices Episcoporum ordinatio et Ecclesiae ratio decurrit, ut Ecclesia super Episcopos constitutur, et omnis actus Ecclesiae per eosdem praepositos gubernetur. Cum hoc igitur divina lege fundamentum sit, miror...»

18. 4.º Tandem rationem episcopalis eminentiae, et simul sententiam D. Angelici (4) subjicimus. «Uanusquisque minister Ecclesiae quantum ad aliquid gerit typum Christi, ut ex littera patet, et tamen ille est superior, qui secundum majorem perfectionem Christum repraesentat. Sacerdos autem repraesentat Christum in hoc, quod per se ipsum aliquod ministerium implevit: sed Episcopus in hoc, quod alios ministros instituit, et Ecclesiam fundavit.» Unde ad Episcopum pertinet mancipare aliquid divinis obsequiis, quasi cultum divinum ad similitudinem Christi statuens: et per hoc etiam Episcopus specialiter sponsus Ecclesiae dicitur, sicut «Christus.»

19. II.^a pars prob., quae, in sensu exponendo, est theologice certa.

Nota. I. Saepe agitata fuit in Tridentino quaestio, an definire oporteret, Episcopos superiores esse Presbyteris jure divino, multis id Patribus cupientibus ad Hierarchiae dignitatem adversus novatores tuendam; tamen Episcoporum major pars censuit, ab ea definitione ob varias causas abstinendum (5).

II. *Jus divinum, late dictum*, quodlibet Dei mandatum comprehendit, etiam per homines latum, juxta illud: *Non est potestas nisi a Deo* (6); *Per me reges regnant, et legum conditores iusta decernunt* (7). *Stricte et proprie loquendo de jure divino* illud dicitur, quod per se ipsum immediate Deus praescribit; sive ipse id etiam

(1) Ad *Magnes.* n. 6.—(2) Hom. 2, in Jerem.—(3) Ep. 27 ad *Lops.*—(4) In 4, dist. 24, Q. 1, a. 2, q. 1 ad 3.—(5) Pallavic. *Hist. Conc. Trid.* II, 18-20.—(6) Rom. XIII, 1.—(7) Prov. VIII, 15.

indiceat, ut fecit in pluribus Christus D., sive per aliquem Prophetam, uti mosaicam promulgavit legem.

III. Quoad potestatem Ordinis, asserimus, esse jure divino Episcopos Presbyteris superiores: quoad potestatem autem jurisdictionis, licet plures Patres in Tridentino, et non pauci theologii ante et post Tridentinum id censuerint, putamus, donec ab Ecclesia definiatur, nulla posse efficaci ratione convinci.

20. Prob. 1.º Episcopi sunt Presbyteris superiores, ut ex 1.^a parte constat, secundum ordinem hierarchicum. Atqui Hierarchia, quae Episcopis, Presbyteris et Ministris constat, est divina ordinatione instituta: ergo est quoque divina ordinatione institutum, quod Episcopi sint Presbyteris superiores. *Min.* patet ex Th. 1.^a

21. 2.º Potestas creandi Presbyterum, seu dandi facultatem consecrandi Corpus Domini et remittendi peccata, est divina potestas, non minus quam ipsa consecrandi et absolvendi facultas. Atqui nemo dubitat Sacerdotem vi talis facultatis esse superiorem jure divino aliis non Sacerdotibus: ergo a pari Episcopi sunt Presbyteris superiores jure divino.

22. Obj. 1.º Apostolus frequenter indicat, eosdem prorsus esse Episcopos et Presbyteros: ergo his Episcopi non sunt superiores. *Ant.* prob. Scribens ad Philippenses (cap. I) ait: *Omnes sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum Episcopis et Diaconibus.* Item Ephesi (1) vocavit Presbyteros, et ait illis: *Attendite vobis et universo gregi, in quo vos Spiritus S. posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Insuper ad Titum (2): *Reliqui te Cretae ut... constituas per civitates Presbyteros, sicut et ego disposui tibi* (qui Episcopus erat)... *Oporet Episcopum sine crimine esse...*

Resp. Triplex solutio inter AA. invenitur. 1. Quidam ajunt, vere Episcopos tunc fuisse appellatos Apostolos, quod variis confirmant exemplis: Presbyteros autem fuisse etiam dictos Episcopos, donec, priori tantum retento nomine, illis, qui Apostoli dicebantur, fuit alterum appropriatum. Haec tamen solutio, ingeniosa quidem, sed non vera, a Petavio rejicitur. 2. Plurimi respondent, nomina quidem Episcopi et Presbyteri, quorum primum est nomen officii, alterum autem honoris, communia extitisse; quod negari non potest: at dignitates fuisse diversas. Verum nonne mirum est, sub eodem nomine confuse exhibitas fuisse eas dignitates, si diversae existant? Reponi potest: quidem mirum id foret, nisi in eodem sacerdotali Ordine convenirent; quia, ut ait Chrysostomus, supra (in thesi): «Inter Episcopum et Presbyterum interest ferme nihil.» 3. Plus aridet tertia solutio ab Epiphonio (3) tradita,

(1) Act. XX, 17, 28.—(2) 1, 5, 7.—(3) *Haer.* 75, n. 5.

et quam etiam innuit Clemens, supra (Th. II, pars I.), et deinde alii docuerunt theologii. In primis illis Ecclesiae temporibus, ubi episcopatu digni inveniebantur, non constituiebant Apostoli simplices Presbyteros, sed plenitudinem illis conferebant Sacerdotii. Primo: quia dispersionis et persecutionis pericula frequentissima erant, et in variis ac dissitis regionibus fundari debebant Ecclesiae: ideoque urgebat quod possent omnia ministeria sacra Sacerdotes omnes obire. Secundo: quia culmen Apostolicae dignitatis adeo excelebat, ut unitati servandae sufficeret, etiamsi Sacerdotes fere omnes in plena, seu episcopali consecrarentur auctoritate. Tertio: aliam tradit rationem Estius (1): «Bo quod tunc plures haberi facile non possent, et unus qui Episcopus esset, cum adjuncto sibi Diacono, ad omne ecclesiasticum ministerium in illa fidelium paucitate sufficeret.» Unde quemadmodum in Diaconis inferiores habebantur Ordines, ut supra (Th. II) diximus; ita cum plenitudine Sacerdotii, seu Episcopatu, Presbyteratus simul conferebatur, donec occurrit separandi ratio. Cujus quidem oeconomiae non obscurum praebet indicium, quod de ordinatione Sauli et Barnabae (2) refertur: *Erant autem in Ecclesia, quae erat Antiochia, prophetae et doctores, in quibus Barnabas et Simon, qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahen,.... et Saulus. Ministrantibus autem illis Domino, et jejunantibus, dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum et Barnabam, in opus ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes, et orantes, imponentesque eis manus, dimiserunt illos.* Ecce, omnes illi indifferenter manus imposuerunt.

23. Obj. 2.º Hieronymus ait (3): «Alexandriae, a Marco evangelista usque ad Heraclam et Dionysium Episcopos, Presbyteros semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocasse, quem Episcopum nominabant. Quomodo si exercitus imperatorem faciat; aut Diaconi eligunt de se, quem industrium noverint, et Archidiaconum vocant.»

Resp. Duplex fieri potest ad haec responsio. 1. Quod non solum nominabant illum, quem elegerant, Episcopum, sed etiam consecrari curabant; quod cum non negat Hieronymus, neque nos negare debemus. 2. Petavio (4) hanc Hieronymi sententiam eo refert, quod initio factum fuisse diximus; nempe, dignitates Episcopi et Presbyteri in iisdem convenisse personis: unum tamen eligebant, qui praeset, ut ordo et disciplina vigeret.

24. Obj. 3.º S. Hieronymus (5) dixit: «Episcopi noverint.

(1) In Ep. ad Tit. c. 1.—(2) Act. XIII, 1-3.—(3) Epist. ad Evang. — (4) *Diss.* eccles. l. 1, c. 1, et 2.—(5) In ep. ad Tit. IV.

»se magis consuetudine, quam dispositionis dominicae veritate.
»Presbyteris esse majores, et in communi debere Ecclesiam re-
»gere.»

Resp. 1.º Aliqui intelligunt, loqui Hieronymum de Ecclesiae regimine; quod initio exercebat communi suffragio Episcopi cum suis Presbyteris; non vero, de potestate Ordinis et gradu sacerdotali. 2.º Alii, juxta nuper dicta, respondent; his verbis respexisse Hieronymum ad illam priscam consuetudinem, qua Sacerdotes in plenitudine Sacerdotii, id est, in Presbyteratu simul ac in Episcopatu consecrabantur, ex rationibus supra allatis; deinde autem Apostolos, mutatis circumstantiis, coepisse duos illos Sacerdotii gradus separatim conferre. Proinde quoad factum, ex consuetudine procedit, quod Presbyteri in inferiori consecrentur tantum gradu: quod autem duo sint in Sacerdotio gradus, et altior sit Episcopatus, quam Presbyteratus; id ex jure procedit divino, seu dispositione dominica, ut ipse indicat Hieronymus. Ex his explicabis alia, quae solent objici, ejusdem S. Doctoris verba.

25. Obj. 4.º Ambrosius (1), vel potius antiquus alius Pater, ait: «Post Episcopum Diaconatus ordinationem subjecit. Quare, nisi quia Episcopi et Presbyteri una ordinatio est? Uterque enim Sacerdos est, sed Episcopus primus est... Hic enim Episcopus est, qui inter Presbyteros primus est. Denique Timotheum Presbyterum ordinatum significat; sed quia ante se alterum non habebat, Episcopus erat.» Ex his arguitur: ut quis sit inter Presbyteros primus, non opus est dispositione divina; nam ad id sufficit ut ante Timotheum non fuerit alius Presbyter ordinatus. Ergo Episcoporum praeminentia non est jure divino.

Resp. Nego *conseq.* juxta sensum responsionis praeced. Illud autem, quod una est Ordinatio Episcopi et Presbyteri, ipse auctor explicat; quatenus uterque Sacerdos est. Quod adjicit, Episcopum esse inter Presbyteros primum; si ita intelligatur, quasi Episcopus non plus sit quam Presbyter primus, esset sane errori tribuendum, nisi referri posset ad illud primaevum tempus, cum iidem simul et Episcopi et Presbyteri constitutebantur.

THESIS IV.

Episcopalis gradus non est octavus et simpliciter a Presbyteratu distinctus ordo.

26. Hanc thesim ut probabiliorum tuetur, Prob. 1.º Trident-

(1) In 1 ad Tim. III.

tinum (1) distincte enumeravit diversos Ordines dicens: «Con-
»sentaneum fuit ut plures et diversi essent ministrorum Ordines...
»Nam non solum de Sacerdotibus, sed et de Diaconis sacrae Litterae
»apertam mentionem faciunt; et ab ipso Ecclesiae initio sequen-
»tium Ordinum nomina, atque uniuscujusque eorum propria mi-
»nisteria, Subdiaconi, scilicet, Acolythi, Exorcistae, Lectoris et Os-
»tarii, in usu fuisse cognoscuntur.» Ex his argumentatur: voluisse Concilium distinctos Ordines enumerare, est res apertissima: item, in his comprehendere voluisse Episcopos, «qui ad hunc hierarchicum ordinem praecipue pertinent» (ibid. c. 4), non potest negari; ergo Episcopatus in Ordine Sacerdotii continetur, et ideo non est octavus Ordo et simpliciter diversus.

27. 2.º Si foret Episcopatus distinctus simpliciter et octavus Ordo, dicendum esset, debere Episcopos ex officio deservire Sacerdotio. Sed hoc dici nequit, ut patet ex Theis. praecedenti, II.^a part.; ergo. *Maj.* prob. Docet Trident. (2): «Cum autem divina res sit tam Sancti Sacerdotii ministerium (sacrificium, nempe), consentaneum fuit, quo dignius et majori cum veneratione exerceri posset, ut in Ecclesiae ordinatissima dispositione plures et diversi essent ministrorum Ordines, qui sacerdotio ex officio deservirent.» Ex quibus, sic: pluralitas et diversitas Ordinum fuit ad hoc instituta, ut Sacerdoti in offerendi sacrificii ministerio deservirent: ergo si foret Episcopatus...

28. 3.º *Catechismus Rom.* seu concilii Trid. (3): «Docendum igitur est, hosce omnes Ordines septenario numero contineri, semperque ita a catholica Ecclesia traditum esse...» Ergo octavum et diversum dari Ordinem non est dicendum.

29. 4.º Antiquorum Patrum sententiae, quae solent objici adversus praecedentem thesim, ad hanc spectant, et inde explicari possunt.

Hieronymus non semel (4) dicit: «Eosdem esse Presbyteros, quos Episcopos.» Tamen ait, solos Episcopos facere Ordinationem. Auctor ille antiquus, nomine Ambrosii laudatus, ait (5): «Episcopi et Presbyteri una est ordinatio; uterque enim Sacerdos est. Sed Episcopus primus est, ut omnis Episcopus presbyter sit, non omnis presbyter Episcopus.» S. Chrysostomus (6): «Postquam de Episcopis dixit (Paulus), eosque formavit... omisso Presbyterorum Ordine, ad Diaconum transit. Cur id, quaeso? aqua scilicet inter Episcopum et Presbyterum interest ferme nihil: quippe et Presbyteris Ecclesiae cura commissa est, et quae de

(1) Sess. XXIII, c. 2.—(2) Ibid.—(3) Pars II, de Sacr. Ord. 12.—(4) Ep. ad Evang. et alibi.—(5) Ep. 1 ad Tit. c. III.—(6) 1.^a ep. ad Tim. hom. 11.

»Episcopis dixit, etiam Presbyteris congruunt: sola quippe ordinatione superiores illi sunt, atque hoc tantum plus quam Presbyteri habere videntur.» Clemens Alex. (1): «In Ecclesia, »virtutis illius et efficientiae, quae meliores facit, imaginem obtinent Presbyteri: administræ vero, Diaconi.»

Haec et alia similia testimonia eo respicere videntur, ut sub uno et eodem Sacerdotali Ordine Episcopatum et Presbyteratum exhibeat, in diverso tamen dignitatis et potestatis sacrae gradu.

30. Obj. Trident. docet (2): «Hierarchiam esse divina ordinatione institutam, quae constat ex Episcopis, Presbyteris et Ministris.» Item (3): «Episcopos, qui in Apostolorum locum succedunt, ad hunc Hierarchicum Ordinem praecipue pertinere. Pleraque peragere ipsos posse, quarum functionum potestatem reliqui inferioris Ordinis nullam habent.» Atqui haec innuunt, non minus distingui Episcopos a Presbyteris, quam istos ab inferioribus ministris: ergo octavum et distinctum simpliciter Ordinem efficiunt Episcopi.

Resp. AA. catholicos diversimode loqui, non sine probabili ratione; de re autem non videtur quaestio, sed potius de voce. Utramque opinionem conciliare videtur D. Thomas (4) dicens: distinctionem Ordinum duplici modo posse considerari; vel quatenus ordinatio est consecratio sacramentalis, vel quatenus respicit actiones hierarchicas. Sub primo respectu, attenditur numerus et distinctio Ordinum secundum relationem ad Eucharistiam; et quia eodem modo respicit Eucharistiam Episcopus et Presbyter, non nisi unum efficiunt Ordinem. Quoad potestatem autem hierarchicam: «Sic, cum Episcopus habeat potestatem in actionibus hierarchicis respectu corporis mystici supra Sacerdotem, Episcopatus erit Ordo, et secundum hoc loquuntur auctoritates inductae.»

Ad hunc videtur sensum fuisse locutum Conc. Carthaginense IV (5): «Ut Episcopus in quolibet loco sedens, stare Presbyterum non patiatur.» Item: «Ut Episcopus in Ecclesia cum consensu Presbyterorum sublimior sedeat. Intra domum vero collegam se Presbyterorum esse cognoscat.» Duo, scilicet, prae oculis habenda, ita ut concilientur, non vero evertantur: pares sunt, et quasi collegae, in ordine ad Corpus Christi verum; in diverso autem gradu in ordine ad Corpus Christi mysticum.

(1) Strom. 7.—(2) Sess. XXIII, can. 6.—(3) Ibid. cap. 4.—(4) In 4, dist. 14, Q. 3, a. 1, q. 2.—(5) Can. 34 et 35.

CAPUT II.

De sacrae ordinationis Natura.

ARTICULUS I.

De esse sacramenti Ordinis.

THESIS V.

Ordo est verum Novae Legis sacramentum.

31. Nota. I. Ordinis nomine intelligimus nunc, non statum ipsum permanentem sub quo certi clericorum gradus adnumerantur; sed potius actionem illam per quam in tali statu constituuntur, quae quidem actio *ordinatio* accuratius appellatur.

II. Novatores protestantes cum in variandis erroribus suis veratissimi forent, plures quoque circa sacram ordinationem professi sunt sententias. Lutherus (l. de Captiv. Babil.) istud etiam Ordinis repudiavit sacramentum, illumque secutus in errore est Melancthon: at hic postea retractavit, et sacramentum Ordinis confessus est. Calvinus pariter, nunc negat, nunc autem profitetur hanc fidei doctrinam, prout negandi vel affirmandi impellebat libido, omni fidei regula destituta.

32. Thesis est de fide catholica, et probatur breviter. 1.º Tridentinum ait (1): «Si quis dixerit, Ordinem, sive sacram ordinationem non esse vere et proprie sacramentum a Christo D. institutum... anath. sit.» Id docuerat Florentinum in Decreto pro *Arm.*, et confirmant ea quae diximus pro dogmate, de septenario numero sacramentorum. (Disq. I. de *Sacram. in genere*).

33. 2.º Conc. Bracar. II (2) statuit: «Placuit, ut de ordinationibus clericorum Episcopi munera nulla suscipiant... Et non aliquo pretio gratia Dei et impositio manuum venundetur.» Adnexa est ergo gratia Dei ordinationi. Similiter locuta est Synod. Chalced. Occum. IV. Leo I (3), de quadam agens ordinatione, ait: «Quis ergo dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti

(1) Sess. XXIII, can. 3.—(2) Can. 3, an. 572.—(3) Ep. ad *Episc. afric. c. 1.*